

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ І СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

О. В. Пуніна

**Пошукові методи навчання і творчі роботи з
літературознавства: навчально-методичний каталог**

Вінниця 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ І СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Затверджено на засіданні
кафедри теорії та історії
української і світової літератури
Донецького національного університету
імені Василя Стуса
Протокол № 5 від 2 грудня 2019 р.

О. В. Пуніна

**Пошукові методи навчання і творчі роботи з
літературознавства: навчально-методичний каталог**

Вінниця 2020

ББК 83
УДК 821

Пуніна О. В. Пошукові методи навчання і творчі роботи з літературознавства: навчально-методичний каталог. Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2020. 22 с.

Затверджено на засіданні кафедри теорії та історії української і світової літератури Донецького національного університету імені Василя Стуса
(протокол № 5 від 2 грудня 2019 р.)

Відп. за випуск: *О. В. Пуніна*, канд. філол. наук, доц. кафедри теорії та історії української і світової літератури.

Рецензенти:

В. М. Супрун, канд. філол. наук, доц. кафедри журналістики;

М. А. Реутова, канд. філол. наук, ст. викладач кафедри теорії та історії української і світової літератури.

Видання є навчально-методичним каталогом, що презентує пошукові методи навчання і творчі роботи з літературознавства для спеціальності 035 *Філологія* освітньо-професійних програм «Українська мова і література», «Філологія (російська мова та література, переклад (російська, українська мови))» ступеня освіти «Бакалавр» і «Магістр», спеціальності 061 *Журналістика* освітньої програми «Журналістика» ступеня освіти «Бакалавр».

Навчально-методичний каталог адресовано викладачам-філологам і студентам, що вивчають теорію, історію літератури і літературну критику.

© Пуніна О. В., 2020

© ДонНУ імені Василя Стуса, 2020

ЗМІСТ

Попередні зауваги	6
Статті каталога	7
Абетка сучасної української літератури	7
Авторська антологія сучасної української літератури	8
Аналіз художнього тексту в інтегративному аспекті	8
Аналіз художнього тексту методом літературознавчого дослідження	8
Аудіальна інтерпретація літературного твору	9
Аукціон	9
Групова театралізація	9
Дискусійний кошик	10
Дослідницька робота	10
Журналістські розслідування	10
Журналістсько-літературний проєкт	10
Інтермедіальний колаж	11
Інтермедіальний портрет	11
Колективна записна книжка	11
Колективне складання образного «грона»	12
Компаративне «розслідування»	12
Літературно-живописний альбом	12
Літературно-живописний турнір	12
Літературно-критична картка	13
Літературно-музичний каталог	13
Літературно-побутовий колаж	13
Літературно-побутовий портрет-інсценізація	13
Науковий проєкт сучасного літературознавця	13
Нотатник-діалог	14
Нотатник-колаж	14
Перформанс-акція під назвою «Вінниця = література = стиль»	14
Пилка	14
Письменницьке портфоліо	14
Поетичний словник	15
Портфоліо літературознавця	16
Пошук музичних паралелей	16
Прогресивний семінар і ділова гра (літературний суд)	16
Проєкт «Відео-візуальна поезія сучасного вінницького поета»	17
Проєкт «Популярне літературознавство»	17
Психологічний портрет	17
Психологічно-творчий портрет	17
Психолого-соціологічна характеристика літературного явища	17

Рекламний проєкт	18
Рольова гра-дискусія	18
Рольова гра-представлення	18
Рольова гра-прес-конференція	18
Словник інтертексту сучасної української літератури	19
Сценарне перекодування	19
Ток-шоу	19
Філологічний нотатник	19
Художня модель / мапа	19
Читацька конференція	20
Шість капелюхів	20
Список використаних джерел	21

Попередні зауваги

Використання пошукових методів і творчих завдань на заняттях із літературознавчих дисциплін, на думку фахівців-практиків, сприяє зміні моделі поведінки між викладачем і студентом, допомагає розвитку креативності. Методологічна інноваційність у цьому ракурсі здатна постати ключовим чинником у повноцінному, результативному досягненні поставленої мети, адже дозволяє якомога повніше й ефективніше розкривати потенціал здобувача в процесі засвоєння, повторення, узагальнення навчального матеріалу, творчо (креативно і нестандартно) опрацьовуючи його.

Одними з таких методів інноваційного викладання літератури виступають *пошукові методи навчання*, що дають можливість шляхом літературного дослідження, дискусії, аудиторного обговорення в самостійних, групових і парних формах дійти правильного рішення (відповіді, думки), при чому роль викладача тут зводиться до загального керівництва та допомоги в найбільш суперечливих, складних моментах. У систематичному вигляді методи такого типу застосовувати доречно, адже студенти, на цей момент вже володіючи основним обсягом теоретичного й історико-літературного знання, вміють працювати з художнім твором на всіх його рівнях – як зовнішньо-формальному, так і внутрішньо-формальному.

Вирішальну роль у впровадженні інноваційних технологій пошукового характеру відіграє той чинник, що вони сприяють активному розвитку не репродуктивного рівня знань, навичок і вмінь, а – креативного, студенти здатні опрацьовувати засвоєний матеріал у нових межах, відтворюючи поведінку тих чи інших спеціалістів у різних галузях (літературознавства, журналістики, мистецтвознавства, психології тощо). Отож, запропоновані пошукові методи навчання і творчі роботи з літературознавства при систематичному їх застосуванні виконують вагому функцію формування всебічно розвиненої особистості, впевненої у своїх знаннях і здатної до їх реалізації у подальшому.

*

Навчально-методичний каталог пошукових методів навчання і творчих робіт з літературознавства створено на основі власного практичного досвіду і теоретично-практичних напрацювань українських методистів.

Його *структура* така:

- Словникова стаття (метод, творча робота і пояснення / розшифрування).
- Приклад застосування (за потреби).

Статті каталога

Абетка сучасної української літератури – вид роботи, що передбачає створення за порядком літер, прийнятим в абетці, своєрідного алфавіту явищ, які характеризують сучасний літературний процес. Студентом мають бути обрані 33 явища за алфавітом, пояснені їх значення і наведено власні приклади.

Алегоричність – спосіб двопланового художнього зображення, що ґрунтується на приховуванні реальних осіб, явищ і предметів під конкретними художніми образами з відповідними асоціаціями, з характерними ознаками приховуваного. Алегоричні образи переважно є втіленням абстрактних понять, які завжди можна розкрити аналітично. Можна сказати, що у вірші «Елегія для Урсули» Сергій Жадан вдається до певної алегорії. Ім'я святої використано тільки в назві, у самому тексті поезії його немає. Вже в першому рядку згадується часник. Скоріш за все, він виступає символом-натяком на християнське протистояння язичництву (в слов'янських культурах часник є способом захисту від нечисті), чому й була присвячена діяльність Урсули. «...і доки ти не прокинулась, човни, оминаючи бакени, забивались тобі між пальців» – сон виступає знаменням майбутнього катування й страти. «Що саме дозволено бачити наостанок тим, хто має померти?» – в цих рядках виявляється вже більш чіткий образ приреченого борця за свої ідеали. Героїня приречена померти, і вона це знає, але не відступає, «безперервність дихання не дає зупинитись, переходячи через кордони», маючи ідею та мету, вона не зупиниться. Останні дві строфи протиставляють одна одній образи: «І юні хоробрі птахи з обвітреними серцями, і хвилі північних озер, що стоять по горло в воді» не наважуються вийти на берег, на відміну від центрального образу поезії. Тому звертання до борця

повертайся туди, де на повіках тверднуть тьмяні перлини чекання,
де на пісках виростають водорості і солодкий тютюн,
де, не зрадивши прапора і не знайшовши спокою,
кожного ранку збираються юнги із затонулих човнів

свідчить про вірність, істинність вибору, і повернення до переможених, але не переможених (про що можна зробити висновок з контексту), незламних «юнгів», що й «там» продовжують збиратися є винагородою за мужність. Звісно, поезія присвячена не Урсулі як легендарному образу певної особистості, а збірному образу, що не зрікається ідеї, навіть знаючи про приречення на погибель.

Біблійний компонент – елемент, що зберігається в основному у представників неомодерну. Є символом духовних цінностей, одним з інтертекстуальних аспектів у сучасній літературі. Найбільш поширений у поезії (В. Герасим'юк, І. Римарук, Т. Федюк). Також присутній у творах, в яких є постмодерністична домінанта (наприклад, у текстах С. Жадана «Святий Георгій», «Генерал Юда», «Bodywork», «Динамо Харків» та ін.), й експресіоністичних (О. Ульяненко, С. Процюк). Для лірики Сергія Жадана характерним є переосмислення біблійних аспектів, певне трагедіювання та балансування між грою і серйозністю. У вірші «Святий Георгій» переосмислює функції персонажів, міняє їх ролями. Змій стає світлим образом. Про це свідчать деталі, подані у тексті, для характеристики змія: «у небі кружляє змія, грає на світлій трубі», «крутиться ...високо, мов дирижабль». Змій має крила, «правлять за нього молитву». Саме змія, а не Георгій стає символом визволення, порушення мовчанки:

Бачиш, як пролітає голодне мовчання над нами?
Чуєш, як ми мовчимо, яка ця мовчанка майстерна?
Тож давай, бий в барабан,

міцними своїми руками!

Георгія характеризують предмети та протилежна колористика: «вервиці з чорної глини», «напинає тенета чернечої павутини». До того ж, змії з'являється з неба, а Георгій – «вийжджає з міста». Вертикаль знаходження кожного підкреслює функціональну антонімію. А. Біла називає такі вірші, тематично об'єднані біблійним трактуванням, «маленькими притчами».

Вульгарність – одна з найвизначніших ознак сучасної літератури, що як правило характеризується відсутністю смаку, дешевиною, скандальністю, невиправдано використаними брутальною лайкою, детальними анатомічно-натуралістичними описами, в тому числі сексуального характеру, що нерідко подаються в обниженому асоціативному варіанті. Вважається виявом епатажності, протесту, відвертості та оригінальності при всій своїй ущербності. Далеко не всі сучасні твори можуть похвалитися адекватним використанням вищевказаних засобів. Всі твори Л. Подерв'янського будуються саме на цьому компоненті. Наприклад: «Простуда, геморой, чиряк на сраці, від шприцу гематоми, лікарі, а зрештою й сира могила... На ній брудна Офелія, вонюча та купка маргариток. І напис: тут лежить той фраер, що любив купатись» («Гамлет»). Багато вульгарності і в деяких епізодах прози О. Ульяненка: «Блін, Макс, коли це ти на сраку почав говорити попка?!» («Квіти Содому») і т.д.

[з творчої роботи Діани Мельникової]

Авторська антологія сучасної української літератури – вид роботи, що передбачає створення авторської антології сучасної літератури за певною концепцією (жанрова, формальна, тематична, образна тощо). Студент має обґрунтувати обрану концепцію, впорядкувати твори і написати до антології передмову.

Аналіз художнього тексту в інтегративному аспекті – вид роботи-аналізу, що передбачає розгляд художнього твору в ракурсі міжмистецьких зв'язків (кінематограф, живопис, графіка, театр тощо).

Приміром, вивчення повісті Михайла Коцюбинського «Тіні забутих предків». Перед практичним заняттям студенти дивляться екранізацію повісті «Тіні забутих предків» С. Параджанова (1965). На занятті студенти поділяються на п'ять груп, кожна з яких робитиме аналіз твору Михайла Коцюбинського в порівнянні з його екранізацією: 1 група розкриває питання фольклорного тла, 2 група – світу природи, 3 група – образу Івана, 4 група – образу Марічки, 5 група – метафоричних образів та символів повісті. Кожна з груп має таких спеціалістів, що розкривають питання зі своєї позиції: літературознавець, фольклорист-етнограф, теоретик, режисер (вказує на спільне й відмінне у повісті та кінострічці).

Аналіз художнього тексту методом літературознавчого дослідження – вид роботи-аналізу, що передбачає розгляд художнього твору на одному з його рівнів.

Приміром, вивчення поеми Івана Франка «Мойсей». Під час практичного заняття студенти поділяються на 5 груп (жеребкуванням – витягають папірці з номером групи): 1 група – спеціалісти з проблематики (визначають проблематику поеми), 2 група – спеціалісти з композиції (обговорюють особливості композиційної

побудови «Мойсея»), 3 група – спеціалісти з питань сюжетної організації (визначають сюжетні компоненти, їх функції), 4 група – спеціалісти з образності (характеризують образ Мойсея), 5 група – спеціалісти з компаративістики (порівнюють епізоди Біблії та їх трактовку І. Франком). Кожна група впродовж 20 хвилин обговорює своє питання, далі – привселюдне висвітлення міркувань-аналізу або однією особою з групи, або всією групою по черзі.

Аудіальна інтерпретація літературного твору – творча подача-тлумачення особливостей внутрішньої і зовнішньої форми літературно-художнього твору шляхом його аудіальної переробки (пропозиція сценарію фільму, мультиплікаційного фільму, театральної постановки, коміксу, радіовистави тощо).

Приміром, робота над поемою Вергілія «Енеїда». Завчасно студенти поділені на 5 груп, які на першому етапі (домашньому) мають прочитати поему Вергілія «Енеїда», з'ясувати особливості композиції, сюжету, образу головного героя, стилю. Другий етап роботи (в аудиторії) – запропонувати власну інтерпретацію поеми у формі лібретто сценарію (до фільму, мультфільму, вистави, коміксів, радіовистави з урахуванням особливостей кожної мистецької форми), в основі якого – ключові змістові й смислові маркери поеми. Студенти обґрунтовують свій варіант сценарію, коментують збережені особливості поеми й власні нововведення, які мають запропонувати з орієнтацією на сучасного глядача й слухача.

Аукціон – різновид ділової гри, що відзначається імітацією елементів торгів під час заняття. Для проведення такої роботи викладач завчасно готує імпровізовані гроші (літературки), на занятті кожен студент отримує визначену кількість грошових одиниць (має відповідати максимальному балу за заняття). У перебігу практичного заняття студенти «купають» питання, що склав викладач на основі вже вивченого матеріалу (наприклад, розподіливши їх на кілька блоків). Під час аукціону студенти можуть торгуватися, піднімати ціну за питання. Свої грошові одиниці (в разі правильної відповіді) студенти підписують і складають у загальний «банк», чим більше таких літературок у банку, тим вищий бал студента за заняття. Якщо студент не відповідає на питання, то його літературка рветься, а право відповіді передається попередньому учаснику торгів, який запропонував більшу суму. Такий різновид ділової гри дозволяє в цікавій та енергійній формі повторити вивчений матеріал, з'ясувати загальний рівень знання з певної теми.

Групова театралізація – такий метод пошукової діяльності, що поєднує в собі аналітичні здібності студентів із їхніми творчими (театральними) вміннями. Він передбачає завчасний (до практичного заняття) розподіл учасників на кілька груп (наприклад, 4 групи по 4-5 осіб у кожній), що отримують завдання такого плану: обрати епізод із драматичного твору, який вивчається, що переконливо презентує внутрішній світ персонажа-дійової особи (чи інший ключовий аспект твору), та здійснити його постановку на занятті (до 10 хвилин); студенти самостійно розподіляють функції між собою (сценарист, режисер, актори, костюмери тощо). Опісля презентованих вистав відбувається групове

обговорення, кожна «група» пояснює обраний нею фрагмент твору, його смислове навантаження, відповідає на питання колег.

Дискусійний кошик – такий метод пошукової діяльності, що передбачає формулювання групами дискусійних питань довкола однієї з тем, що розглядається, для колег-одногрупників.

Приміром, вивчення повісті «Кандід» Вольтера. На першому етапі студенти мають прочитати повість і з'ясувати специфіку естетичних принципів автора, ідейного змісту повісті (тематика, проблематика, пафос, комізм, пародія, травестія). Другий етап – дискусійний кошик: групи мають сформулювати 10 дискусійних питань, пов'язаних із естетичними принципами Вольтера й художньою специфікою «Кандіда», відповіді на ці питання даватимуть групи-колеги.

Дослідницька робота з курсу методології літературознавчих дисциплін полягає в тому, що студент обирає одну монографію сучасного українського літературознавця (роки виходу монографії від 2000-х до сьогодення) й здійснює її аналіз із позиції методологічних установок, якими оперує автор: вказує методи дослідження й виявляє, як саме науковець цей методологічний інструментарій використовує. Обсяг роботи – 20 сторінок. Можна обрати праці таких учених-літературознавців: Віра Агеєва, Ніла Зборовська, Петро Іванишин, Раїса Мовчан, Дмитро Стус, Леонід Ушкалов, Галина Яструбецька, Тамара Гундорова, Людмила Таран, Леся Генералюк, Роман Горак, Тарас Пастух, Елеонора Соловей та ін.

Журналістські розслідування – вид роботи, що передбачає завчасний пошук, який здійснюють групи студентів щодо певного художнього твору, та презентація такого шукання у формі пакета матеріалів із окресленої тематики.

Приміром, робота над поемою «Фауст» Йоганна Вольфганга Гете. Перший етап – студенти мають прочитати поему і виявити особливості твору (авторське осмислення народної легенди про доктора Фауста, тематичний і проблемний пласт, мотиви, образна система поеми, смислові акценти). Другий етап – «журналістські розслідування»: групи готують пакет матеріалів із певної тематики, пов'язаний із твором Гете «Фауст»; залежно від тематики свого пакету ілюструють паралелі з поетикальною специфікою твору. 5 груп студентів працюють над поемою і здійснюють такі «журналістські розслідування»: 1 група – історія створення поеми, міфи й оповідки довкола постаті поета та його твору; 2 група – історичний зріз живописної і скульптурної інтерпретації «Фауста» Йоганна Вольфганга Гете; 3 група – історичний зріз театральної інтерпретації «Фауста» Йоганна Вольфганга Гете; 4 група – історичний зріз кінематографічної інтерпретації «Фауста» Йоганна Вольфганга Гете; 5 група – входження й вкорінення «Фауста» Йоганна Вольфганга Гете в українську культуру (переклади, мистецькі інтерпретації тощо).

Журналістсько-літературний проєкт – вид творчої роботи у формі інтерв'ю, довколалітературної розмови, дискусії тощо з сучасним українським письменником, репортаж із презентації його книжки, огляд книжково-літературної події, подані в авторській текстовій інтерпретації.

Інтермедіальний колаж – вид роботи, що передбачає пошук «мистецьких відповідників» (картин живопису, скульптур, музики, графіки, опери, театру, кіно, літературних творів будь-яких періодів) творам світової літератури (чи самих письменників). Слід пояснити, як інтерпретуються літературні теми, образи, персонажі, сюжети тощо іншими видами мистецтва; вибір «відповідників» має бути логічно обґрунтований (до творів одного автора; мистецькі інтерпретації одного плану – кіно, живопис, графіка, театр тощо); обсяг – не менше 15 відповідників із коментарями. Обов'язкова умова – оприлюднення / захист / представлення роботи перед однокурсниками.

Інтермедіальний портрет – форма творчої роботи, яка передбачає створення своєрідного портрету письменника на основі порівняння його реальної біографії з кінематографічною чи (та) театральною інтерпретацією (художня стрічка, вистава), до уваги беруться ключові моменти, що висвітлюються в житті творчої особистості. Об'єктом цього виду роботи можуть бути письменники (чи один письменник) за власним вибором із літературного періоду, що вивчається. Обсяг роботи – 25-30 стор. Список використаних джерел обов'язковий.

Приблизний перелік фільмів і вистав для створення інтермедіального портрета:

- *Кнут Гамсун*. «Гамсун» (1996, Німеччина та ін.).
- *Жан-Поль Сартр*. *Сімона де Бовуар*: «Сартр, роки пристрастей» (2006, Швейцарія та ін.). «Коханці кав'ярні де Флор» (2006, Франція).
- *Альбер Камю*: «Альбер Камю» (2010, Франція).
- *Антуан де Сент-Екзюпері*: «Сент-Екзюпері: остання місія» (1996, Франція).
- *Франсуаза Саган*: «Саган» (2008, Франція).
- *Франц Кафка*: «Кафка» (1991, США / Франція).
- *Вірджинія Вулф*: «Години» (2002, США / Британія).
- *Джордж Бернард Шоу*: «Милий брехун» (1976; 2001, спектакль).
- *Генрі Міллер*: «Генрі та Джун» (1990, США).
- *Федеріко Гарсія Лорка*: «Лорка, смерть поета», серіал (1978 – 1988, Британія та ін.).
- *Сільвія Плат*: «Сільвія» (2003, Британія).
- *Чарльз Буковські*: «П'яничка» (1987, США). «Фактотум» (2005, Норвегія / Франція).
- *Вільям Берроуз*. *Джек Керуак*. *Ален Гінзберг*: «Голий сніданок» (1991, Канада та ін.). «Ритм» (2000, США). «Вий» (2010, США). «Убий своїх коханих» (2013, США).
- *Ортон Джо*: «Нагостріть ваші вуха» (1987, Британія).
- *Айріс Мердок*: «Айріс» (2001, США / Британія).
- *Труман Капоте*: «Капоте» (2005, США / Канада).

Колективна записна книжка – такий метод пошукової діяльності, що передбачає обговорення певної тематики шляхом колективних записів довкола ключового слова.

Приміром, вивчення твору «Земля» Ольги Кобилянської. На практичному занятті студенти поділяються на 4 групи, кожна з груп отримує записну книжку з ключовим словом, довкола якого мають фокусуватися їхні міркування: 1 книжка –

символізм, 2 книжка – реалізм, 3 книжка – експресіонізм, 4 книжка – стильовий синкретизм. Упродовж 20-25 хвилин групи записують знайдені ними ознаки того стилю, до якого вони прикріплені, на рівні проблематики, сюжету, композиції, образності, художнього мовлення і художньої мови. Як тільки записні книжки готові, коментарі зачитуються, корегуються колегами з інших груп і викладачем.

Коллективне складання образного «грона» – такий метод пошукової діяльності, який передбачає спільне створення асоціативного «грона», що базується на пошуку асоціацій довкола ключового образу.

Приміром, вивчення урбаністичної прози Сергія Жадана й Анатолія Дністрового. Аналіз художньої прози на образному рівні здійснюється у такий спосіб: на дошці є два ключові написи (місто Жадана, місто Дністрового), кожним зі студентів до них додаються «деталі-асоціації-образи» художнього світу прози Сергія Жадана й Анатолія Дністрового. Додаючи певний компонент, студенти мають аргументувати свою думку, наводити приклади з творів.

Компаративне «розслідування» – вид роботи, що передбачає пошук мистецьких інтерпретацій художнього твору з метою порівняти, зіставити, вказати на шляхи історико-мистецьких перерахувань оригіналу-першотвору.

Приміром, вивчення поеми «Фауст» Гете Йоганна Вольфганга. Студенти в групах ознайомлюються із мистецькими (живопис, графіка) інтерпретаціями поеми «Фауст» (С. Далі, Е. Делакруа, брати Траугот, Ф. А. М. Рецш, А. фон Крелінг, Ф. Зімма та ін.) та віднаходять аналогії і зміни між поемою Гете та її інтерпретацією в живописі й графіці на рівні поетики твору і смислу.

Літературно-живописний альбом – вид роботи, що передбачає пошук «живописних відповідників» (картин живопису будь-яких періодів) до творів сучасної української літератури, вибір слід пояснити – відповідність тем, образів, асоціації тощо, обсяг – 30 відповідників із коментарями.

Літературно-живописний турнір – форма діяльності, що передбачає засвоєння вивченого матеріалу шляхом проведення групового літературно-мистецького змагання у конкретних турах.

Приміром, робота над творами Михайла Коцюбинського «Intermezzo», «Тіні забутих предків». Передбачається поділ аудиторії на 4 команди, що по чергово беруть участь у таких турах: 1) змістовий – команди відповідають на 10 питань за змістом новели і повісті; 2) теоретико-літературний – капітани команд відповідають на питання (стильові риси в творах, проблематика, психологізм, образи-символи та їх функції); 3) живописний – кожна команда, отримавши пензлі, фарби й папір, має відтворити своє враження від прочитаної новели / повісті; 4) поетичний – команди пишуть невеличкі вірші, в яких викладають ідейний зміст новели / повісті. У кінці викладач підводить підсумки турніру, рахує бали.

Літературно-критична картка – форма роботи, яка передбачає створення картки на основі прочитаного зі списку творів для обов'язкового прочитання. На кожен прочитаний твір формується одна картка, що складається з таких пунктів-

характеристик прочитаних творів (їх треба детально описати, ілюструвати цитатами): 1) тип героя; 2) тематико-проблемний рівень; 3) ключова метафора (твір як...); 4) сенс твору; 5) асоціації (з яким твором мистецтва асоціюється – живопис, кіно, музика тощо, і чому). Обсяг однієї картки 2 тис. знаків.

Літературно-музичний каталог – вид роботи, що передбачає пошук «музичних відповідників» (музика будь-яких періодів) до літературних творів, вибір слід пояснити – відповідність тем, образів, асоціації тощо, обсяг – 30 відповідників із коментарями.

Літературно-побутовий колаж – форма творчої роботи, яка передбачає створення своєрідного колажу літературного побуту письменників. Студент обирає одного чи кількох письменників за певною тематикою побутового плану (письменник і жінки, письменник і дозвілля, письменник і стимулятори, і хобі, і кіно, і друзі, і його звички тощо – тобто будь-що, що стосується його побуту) і форматує колаж (можуть бути фрагменти зі спогадів, листів, записок, світлини та ін.). Обсяг роботи – 25-30 стор. Список використаних джерел обов’язковий. Об’єктом колажу можуть бути письменники (чи один письменник) за власним вибором із літературного періоду, що вивчається.

Літературно-побутовий портрет-інсценізація – групова творча робота (2-4 студентів можуть брати участь в її реалізації), що передбачає на основі біографії, листів, щоденників, спогадів письменника (і про письменника), який вивчається в курсі, створення його портрета, а на його основі – сценарію та його постановки.

Науковий проєкт сучасного літературознавця – вид наукового дослідження, що передбачає кількарівневий аналіз літературознавчої праці з теорії літератури, історії літератури чи літературної критики. Студент обирає літературознавчу працю, видану в межах останнього десятиліття в Україні чи за її межами, й аналізує її за структурними, методологічними, змістовими параметрами, вказуючи передовсім на особливості авторського наукового стилю й доводячи актуальність здійсненого дослідження. Обсяг роботи – 15-20 стор. Обов’язкова умова – оприлюднення / захист / представлення роботи перед однокурсниками.

Нотатник-діалог – форма роботи, яка передбачає ведення розмови (діалогу) з літературним критиком, на підтримку його міркувань чи заперечення; читання списку творів до курсу супроводжується веденням такого нотатника; студент знаходить рецензію на прочитаний твір, конспект цієї рецензії супроводжується власними міркуваннями, полемікою з критиком тощо.

Нотатник-колаж – письмова творча форма роботи, що передбачає ведення нотатника за прочитаними творами з курсу за принципом, з одного боку, власне аналізу за домінантою (змістові компоненти, елементи внутрішньої і зовнішньої форми, смисл), з іншого, з додаванням додаткового матеріалу, а саме: літературно-критична реакція на твір (цитати, міркування, висловлення

критиків), дружні коментарі й самокоментарі (на основі щоденників, листів, блогів тощо), обкладинки книги в різні періоди, цікаві факти з життя письменника, пов'язані з цим твором, їх мистецька інтерпретація (кіно, театр та ін.) тощо. Таким чином формується своєрідний нотатник-колаж (можливі вклеювання вирізок, малюнки і таке ін.).

Перформанс-акція під назвою «Вінниця = література = стиль» – групова творча робота, що здійснюється у такому форматі: дії автора, за якими глядачі спостерігають у режимі реального часу. Проводиться з метою популяризації творчої особистості обраного студентом вінницького письменника серед студентів / містян тощо.

Пилка – технологія створення домашніх й експертних груп для опрацювання значного обсягу матеріалу за короткий проміжок часу всіма студентами. Позитивним ефектом цієї технології є заохочення учасників до взаємодопомоги, конструктивного діалогу.

Приміром, робота над модерністичною прозою Івана Франка. Викладач завчасно на окремих картках готує матеріал (в залежності від кількості студентів 5 чи 6 карток), що пов'язаний із прозою Івана Франка, проблемою українського модернізму та ознаками модерної поезики в епічних творах письменника, та розробляє на основі цього матеріалу тестування. Студенти розподіляються спочатку на домашні групи, в які повертатимуться, а потім – на експертні групи, де впродовж певного часу (15 – 20 хвилин) вивчають матеріал однієї картки. Після того, як експертною групою матеріал засвоєно, студенти повертаються до своєї домашньої групи і переповідають матеріал, із яким знайомилися (25 хвилин). Подальша робота – це тестові завдання. В залежності від того, чия група набере більшу кількість правильних відповідей, відповідним буде й виставлений бал за практичне заняття.

Письменницьке портфоліо – письмова творча форма роботи, що передбачає детальний розгляд постаті сучасного українського автора (див. перелік) та його творів за такими параметрами:

- біографія;
- бібліографія;
- фотогалерея (фотографії, обкладинки);
- рецензії на книжки:
  - а) в друкованих періодичних органах;
  - б) в інтернет-ресурсі;
- наукові статті, в яких об'єктом дослідження є твори автора:
  - а) в друкованих періодичних органах;
  - б) в інтернет-ресурсі;
- інтерв'ю з автором;
- літературно-побутові матеріали;
- позалітературна діяльність (кіно, музика, живопис, політика тощо);
- самостійний аналіз кількох творів (на вибір – 3 ліричних, 1 епічний або 1 драматичний твір) за рівневою домінантою;

- власна рецензія у нетрадиційній формі на книжку автора.

Сучасні українські письменники: Андрусяк Іван, Андрухович Софія, Андрухович Юрій, Антипович Тарас, Бабкіна Катерина, Багряна Анна, Біла Анна, Бондар-Терещенко Ігор, Брацило Марина, Бриних Михайло, Винничук Юрій, Вольвач Павло, Галета Олена, Гончар Юля, Герасим'юк Василь, Горобчук Богдан-Олег, Даниленко Володимир, Дашвар Люко, Денисенко Лариса, Дереш Любоко, Деркачова Ольга, Діброва Володимир, Дністровий Анатолій, Єшкілев Володимир, Жадан Сергій, Жолдак Богдан, Забужко Оксана, Зборовська Ніла, Івченко Ярослава, Іздрик Юрій, Ірванець Олександр, Йовенко Світлана, Калитко Катерина, Карпа Ірена, Кіяновська Маріанна, Кожелянко Василь, Кокотюха Андрій, Кононенко Євгенія, Кононович Леонід, Коробчук Петро, Коцарев Олег, Криштопа Олег, Крюгер Вано, Леонович Микола, Лис Володимир, Лишега Олег, Луцишина Оксана, Лучук Тарас, Майданська Софія, Малярчук Таня, Матіос Марія, Матіяш Богдана, Матіяш Дзвінка, Махно Василь, Медвідь В'ячеслав, Морговський Антон, Москалець Костянтин, Неборак Віктор, Неждана Неда, Павленко Марина, Пагутяк Галина, Пантук Сергій, Пашковський Євген, Пашук Олена, Пиркало Світлана, Поваляєва Світлана, Подерв'янський Лесь, Позаяк Юрій, Покальчук Юрій, Пономаренко Любоко, Портяк Василь, Прохасько Тарас, Процюк Степан, Римарук Ігор, Роздобудько Ірен, Савка Мар'яна, Санченко Антон, Свенцицька Еліна, Сітало Софія, Слапчук Василь, Сняданко Наталка, Соколян Марина, Соловей Олег, Стахівська Юлія, Степаненко Олена, Таран Людмила, Тарасюк Галина, Тубальцева Надія, Ульяненко Олесь, Ушкалов Сашко, Федюк Тарас, Цибулько Володимир, Цілик Іра, Чернінькі сестри (Олена й Юлія), Чупа Олексій, Шкляр Василь, Шувалова Ірина.

Поетичний словник (збірки поезій, роману, повісті тощо) – форма творчої індивідуальної роботи, що передбачає створення словника ключових особливостей поезики певної художньої книги. Студент, обравши художнє видання одного письменника (роман, повість, книгу оповідань, збірку поезій тощо), має визначитись зі знаковими для поезики цього твору компонентами різних рівнів (*зовнішня форма* – основні різновиди тропу (метафора, метонімія, порівняння, оксюморон, алегорія та ін.), інших засобів поетичного мовлення (паралелізм, порівняння, символ, антономазія, евфемізм, епітет, іронія та ін.), стилістичних фігур та прийомів, риторичних фігур, компонентів фоніки, метрики, строфіки тощо; *внутрішня форма* – образи, композиція тощо; *зміст* – тематика, проблематика, пафос, конфлікт, авторська позиція; *смісл*), дати визначення (визначення брати з літературознавчих словників) і проілюструвати двома-трьома прикладами з обраного твору. Поетичний словник має містити 40 словникових статей.

Приміром, для поетичного словника збірки віршів Василя Стуса «Веселий цвинтар» характерними є художні маркери: метафора, оксюморон, алегорія, гіпербола, верлібр, образ театру, образ ката, пафос трагічний тощо. Словникова стаття оформлюється таким чином:

Оксюморон (грец. *δοτεπνε, безглузде*) – різновид тропу, що полягає у сполученні різко контрастних, протилежних за значенням слів, внаслідок чого утворюється нова смислова якість, несподіваний експресивний ефект.

«У білій стужі сонце України».

*«А ти шукай – червону тіль калини
на чорних водах – тіль її шукай».*

Портфоліо літературознавця – вид індивідуальної роботи, що передбачає створення своєрідного «портфоліо» науковця, що працював (працює) в царині літературознавства. Містить такі компоненти: 1. Біографія літературознавця з коментованими світлинами. 2. Цікаві історії з життя. 3. Бібліографія. 4. Наукові концепції літературознавця (загальний огляд). 5. Розгорнутий опис й аналіз однієї з концепцій науковця на матеріалі кількох прочитаних праць. Обсяг роботи – 20-25 стор., зі вступом, де обґрунтовано вибір постаті, й списком літератури (15 – 20 джерел).

Список імен літературознавців для створення портфоліо: Іван Франко, Олександр Білецький, Віктор Шкловський, Юрій Тинянов, Борис Ейхенбаум, Олексій Лосєв, Юрій Шерех, Ігор Костецький, Кейт Міллет, Юрій Лотман, Дмитро Чижевський, Альбер Камю, Жан-Поль Сартр, Сімона де Бовуар, Михайло Бахтін, Роман Якобсон, Ігор Качуровський, Юрій Лавріненко, Юлія Крістева, Лідія Гінзбург, Василь Стус, Ролан Барт, Михайлина Коцюбинська, Соломія Павличко, Григорій Грабович, Ніла Зборовська, Григорій Клочек, Олег Ільницький, Леонід Ушкалов.

Пошук музичних паралелей – форма роботи, що передбачає розгляд художнього твору шляхом пошуку музичних композицій, які, на думку студента, відповідають його змісту, формі, смислу.

Приміром, розгляд драми «Вільгельм Телль» Фрідріха Шиллера. Перший етап – студенти мають прочитати драму і виявити особливості твору (легендарна основа драми, ідейний зміст, образ Телля). Другий етап – пошук музичних паралелей: кожна група обирає 5 – 7 музичних композицій (будь-якого спрямування), які, на її думку, відповідають окремим моментам драми (мотивам, образу тощо), слід обґрунтувати свій вибір, здійснити порівняльний аналіз.

Прогресивний семінар і ділова гра – довгий шлях суперечок і сумнівів, внаслідок якого студенти доходять до істини у форматі відтворення поведінки представників конкретних професій. Один із різновидів прогресивного семінару й ділової гри – **літературний суд**. Це такий різновид пошукового методу навчання, що передбачає розв’язання поставленої проблеми шляхом імітації судового процесу.

Приміром, вивчення роману «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Панаса Мирного. На початку практичного заняття студенти отримують ролі учасників суду: суддя, секретар, прокурори, адвокат, письменник, обвинувачуваний (Чіпка), свідки (персонажі роману). У перебігу судового засідання, де по черзі слово надається всім учасникам, студенти доходять до висновків щодо специфіки проблематики роману, характеризуючи при цьому образ Чіпки, коментуючи його вчинки, пояснюючи ситуації.

Проект «Відео-візуальна поезія сучасного вінницького поета» – вид творчого завдання, який полягає в тому, що група студентів (2 – 3 особи) екранізують одну з поезій сучасного вінницького поета (*Сергій Татчин, Катерина Калитко,*

Катерина Девдера, Віктор Мельник та ін.) з дотриманням вимог такого виду візуального мистецтва, як відеопоезія (органічне поєднання художнього візуального ряду і поетичного тексту).

Проект «Популярне літературознавство» – цей вид роботи передбачає, що студент на матеріалі одного з літературознавчих дискурсів сучасного українського науковця готує захід (формат заходу має запропонувати свій, наприклад, літературна екскурсія, наукові читання для родини, нетривіальна лекція для людей похилого віку тощо), спрямований на популяризацію актуальної літературознавчої науки, і проводить його для певної аудиторії. Студент має запропонувати власні творчі шляхи популяризації літературознавства. Проведений захід має бути відзнятий або на нього слід запросити колег, а отже, обов'язкова умова – представлення роботи перед однокурсниками.

Психологічний портрет – форма роботи, що передбачає аналіз образів-персонажів художнього твору шляхом створення їх психологічного портрету (за тестами, наприклад: <https://www.16personalities.com/uk/bezkoshtovnyy-test-na-vyznachennya-osobystosti>). Студенти на основі поведінки, вчинків, дій, емоцій персонажа у творі дають відповіді на тестові запитання від його імені.

Приміром, робота над романом «Жулі, або Нова Елоїза» Жана-Жака Руссо. Студенти мають прочитати роман і визначити риси сентиментальної поезики шляхом створення *психологічного портрету* одного з персонажів (1 група – Жулі, 2 група – Клари, 3 група – вчителя Сен-Пре, 4 група – дворянина Вольмара, 5 група – мілорда Едуарда Бомстона), підтверджуючи проведений аналіз власними коментарями, цитатами з твору.

Психологічно-творчий портрет – творчо-групова робота, що передбачає створення портрета письменника під кутом зору психології творчості. Обраний автор має цікавити студентів-дослідників за такими параметрами: психологічні передумови творчості, джерела творчості, психоемоційна сфера, комплекси та їх вплив на творчість, задум твору, натхнення, робота над твором, індивідуальний стиль тощо. Для створення портрета такого типу необхідно користуватися літературно-побутовими матеріалами (листи, спогади, записи, щоденники тощо). Обсяг роботи – 30 стор., список літератури – 20 – 30 джерел.

Психолого-соціологічна характеристика літературного явища в форматі візуалізації. Створення такої характеристики передбачає взяття за основу дослідження певного явища сучасної літератури (графоманія, слемпоезія, еротичне письмо, масова література тощо), його аналіз у тріаді «автор – текст – читач» за допомогою візуалізації (картинок).

Рекламний проєкт – творча робота, що передбачає створення реклами у будь-якій формі (відеоролик, серія авторських плакатів тощо), яка розкручуватиме літературний «бренд» – автора літературної доби, що вивчається (Античність,

Середньовіччя, Відродження та ін.), або сам твір. Реклама має бути самостійно створеною і такою, аби стимулювала сучасного читача до прочитання. Обов'язкова умова – оприлюднення / захист / представлення рекламного проекту перед однокурсниками.

Рольова гра-дискусія – складна системна інтерактивна техніка, у процесі якої використовується рольова структура ведення заняття, тобто певний набір ролей, що регламентують діяльність і поведінку його учасників. Організаційною одиницею рольової гри виступає умовна проблемна ситуація, що вирішується у форматі широкого публічного обговорення якого-небудь спірного питання.

Приміром, робота над трагедією Софокла «Едіп-цар». До заняття студенти мають прочитати твір і в групах опрацювати додаткові матеріали (міф про Едіпа, фільм-екранізацію П'єра Паоло Пазоліні «Цар Едіп», психологічну теорію комплексу Едіпа, яку запропонував Зігмунд Фройд, театральну постановку «Едіп» українського режисера Владислава Троїцького, оперу-ораторію «Едіп-цар» Ігоря Стравинського). На практичному занятті в процесі *рольової гри-дискусії* групи виявляють особливості трагедії «Едіп-цар»: композицію, провідні мотиви, тип конфлікту, художні образи і дають відповідь на ключове спірне питання – *де межа провини і чи вона є?* у трагедії Софокла, її першооснові й інтерпретаціях.

Рольова гра-представлення – складна системна інтерактивна техніка, у процесі якої використовується рольова структура ведення заняття, коли студенти отримують ролі, пов'язані з їхньою майбутньою професійною діяльністю і презентують опрацьований матеріал.

Приміром, на занятті з історії літератури зі студентами-журналістами доречно розглянути тему про літературно-мистецькі видання і сайти так. Перший етап – студенти в групах мають здійснити ревізію видань (журнал «Сучасність», часопис «Четвер», альманах «Кальміус», журнал «Київська Русь», сайти «ЛітАкцент», «Буквоїд») за такими параметрами: історія заснування і постать головного редактора, мета-місія, ключові завдання, структура, автори і змістове наповнення (читають найпоказовіші твори, опубліковані в цьому виданні чи літературно-критичні статті), оформлення й ілюстрації, резонанс у ЗМІ, «цікавинки» видання, роль у літературному процесі. Другий етап – під час практичного заняття-*рольової гри* студенти презентують свої видання за попередньо розписаними параметрами (з яскравими прикладами) в ролях редактора, найбільш одіозних авторів цього проекту, ілюстраторів тощо (ролі між собою розподіляють самостійно).

Рольова гра-прес-конференція – складна системна інтерактивна техніка, у процесі якої використовується така рольова структура ведення заняття, як прес-конференція – захід, що проводиться у випадках, коли є суспільно значуща новина, і організація або окрема відома особа, безпосередньо пов'язані з цією новиною, бажають дати свої коментарі з цього приводу, які були б цікаві, важливі для громадськості.

Приміром, робота над романом «Вигадливий гідальго Дон Кіхот Ламанчський» Мігеля Сервантеса. 5 груп студентів опрацьовують роман і художній фільм «Дон Кіхот» (2000) Пітера Єйтса. Перший етап – студенти мають прочитати роман і

виявити такі особливості: сміхове начало, пародія, смисли, образ Дон Кіхота. Другий етап – кожна з груп представлятиме свої інтереси під час *рольової гри-прес-конференції* після показу фільму Пітера Сйтсі «Дон Кіхот»; у процесі розмови шляхом порівняння висвітлюються питання поетики літературного твору. Під час роботи групи матимуть такі функції: 1 група – режисер й актори (Пітер Сйтс; Джон Літгоу, Боб Хоскінс, Ізабелла Росселліні, Ванесса Вільямс); 2 група – команда літературознавців-професіоналів; 3 група – команда телевізійних журналістів; 4 група – представники книжкового і кінематографічного бізнесу; 5 група – команда кінознавців-професіоналів.

Словник інтертексту сучасної української літератури – творча робота, що передбачає з'ясування конотацій обраних понять (наприклад, дерево, птах, Гоголь, Ісус тощо) з певними творами, він має бути ілюстрований прикладами з творів сучасної української літератури, обсяг – 30 статей.

Сценарне перекодування – творча робота, що передбачає сценарну (театральну чи кіно) переробку творів сучасної української літератури. Студент має здійснити цю переробку за вимогами сценарної форми, пояснити власний вибір і необхідність його реалізації на українському кіноринку чи театральній сцені.

Ток-шоу – спосіб організації процесу обговорення, в якому бере участь значна частина студентів із завчасно підготовленою роллю, й у процесі якого аудиторія доходить до розкриття провідних концептів твору.

Приміром, робота над твором «Камінний хрест» Василя Стефаника. Із попередньо озвученою темою ток-шоу (наприклад, «Трагізм людської долі») студенти готують «промови» з тієї позиції гостя, яку отримують. Учасники шоу: ведучий (веде розмову в правильному напрямку, ним може бути й викладач), Василь Стефаник, герой новели, психолог, теоретик, літературознавець, культуролог, священник, всі інші студенти виступають у ролі глядачів та журналістів, що формулюють питання і ставлять гостям студії.

Філологічний нотатник – письмова форма роботи, що передбачає аналіз за домінантою (змістові компоненти, елементи внутрішньої і зовнішньої форми, смисл) творів, які студент читає з курсу (із обов'язковим цитуванням для підтвердження міркувань).

Художня модель / мапа – форма творчої роботи на занятті, що передбачає створення-малювання певної моделі чи мапи (твору, його складових, образу, смислу тощо) у форматі знаків, емблем, символів, які в процесі презентації моделі чи мапи трактуються, коментуються студентами.

Приміром, тема практичного заняття «Жінка як об'єкт художнього осмислення в сучасній українській прозі» і робота над художніми творами, де ключовим є образ жінки (роман Оксани Забужко «Польові дослідження з українського сексу», есей Євгенії Кононенко «Без мужика», книга Тані Малярчук «Ендшпіль Адольфо або Троянда для Лізи», оповідання Василя Махна «Дім у Бейтінг Голлов», оповідання Юрка Покальчука зі збірки «Час прекрасний», роман Юрія Винничука «Весняні ігри в осінніх садах»). Перший етап – студенти мають прочитати твори і визначити,

яким письменник витворює образ жінки, на чому робить акценти, які для цього обирає художні засоби, з якою метою. Другий етап – під час практичного заняття кожна з груп творитиме «*модель*» жінки того чи іншого письменника на ватмані з використанням фломастерів чи маркерів.

Читацька конференція – форма роботи, що передбачає проведення своєрідної читацької конференції з метою обговорити значний обсяг опрацьованого матеріалу. Студенти завчасно готують усні відгуки на прочитані книжки з певної проблематики (можливий інший принцип), а під час заняття відбувається представлення цих книжок та їхнє обговорення.

Шість капелюхів – пошуковий метод навчання, що передбачає розподіл роботи аудиторії залежно від функцій шести імпровізованих різнокольорових капелюхів. Завдання студентів – дати відповідь на поставлене питання в залежності й у послідовності того, якого кольору ними отримано капелюх: білий – подає факти, констатує; червоний – насичує факти прикладами, дає свою оцінку; чорний – критикує думку червоного, доповнює його відповідь; помаранчевий – називає позитивні моменти відповіді червоного, робить пропозиції щодо вдосконалення; зелений – реалізує своє творче мислення, показує незвичайний хід розв’язання проблеми; синій – узагальнює все, що правильно висловлено попередніми «капелюхами» з проблеми.

Список використаних джерел

1. Башманівська Л. А. Практикум з методики викладання української літератури: навч.-метод. посіб. Київ: Видавничий дім «Слово», 2013. 144 с.
2. Куц Є. Л. Формування творчої особистості засобом художньої літератури. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах*. 2000. № 2. С. 5-7.
3. Куцевол О. М. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія): навч. посіб. для вищ. навч. закл. Київ: Освіта України, 2009. 464 с.
4. Куцевол О. М. Методика літератури – наука, заснована на творчості. *Дивослово*. 2006. № 3. С. 19-25.
5. Куцевол О. М. Методична творчість учителя літератури – потреба сучасної школи. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2005. № 6. С. 9-13.
6. Куцевол О. М. Особливості творчої методичної діяльності вчителя літератури. *Дивослово*. 2006. № 12. С. 17-22.
7. Куцевол О. М. Творча сутність професійної діяльності вчителя літератури. *Дивослово*. 2006. № 5. С. 14-21.
8. Пуніна О. Методичні поради до спецкурсів ««Романізована біографія» в українській белетристиці: літературно-побутова версія», «Українська мемуарна література» для спеціальності «Українська мова і література» ОКР «бакалавр»: навч.-метод. посіб. Донецьк: ДонНУ, 2012. 31 с.
9. Пуніна О. В. Пошукові методи навчання на уроках української літератури. *Науково-теоретичний та прикладний аспекти сучасного викладання української мови та літератури в школі: матеріали обласного семінару-практикуму*. Донецьк, 2011. С. 138-146.
10. Пуніна О. Робочі програми, методичні рекомендації до спецкурсів «Кінофікація українського літературного дискурсу (перша половина ХХ століття)», «Кіноформат української літератури: інтерпретація засобами кіно художньої прози» для спеціальності «Українська мова і література» ОКР «бакалавр», «спеціаліст»: навч.-метод. посіб. Донецьк: ДонНУ, 2011. 25 с.
11. Пуніна О. Робочі програми навчальних дисциплін, методичні рекомендації до курсів «Літературознавчий аналіз тексту», «Методологічні аспекти сучасного літературознавства» для спеціальності «Українська мова і література» ОКР «бакалавр», «магістр»: навч.-метод. посіб. Донецьк: ДонНУ, 2011. 53 с.
12. Пуніна О. Спецкурс «Василь Стус: психотип, креатор, образ»: методика викладання, практика апробації. *Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу, наукових працівників і здобувачів наукового ступеня за підсумками науково-дослідної роботи за період 2017–2018 рр.* Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. С. 142-143.
13. Пуніна О. Сучасна українська література: методичні рекомендації до курсів і спецкурсу. Донецьк: ДонНУ, 2013. 74 с.

14. Пуніна О., Соловей О., Жилін М., Цікавий С. Історія світової літератури: методичні рекомендації до курсу. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2016. 84 с.
15. Токмань Г. Сучасні навчальні технології та методи викладання української літератури. *Дивослово*. 2002. № 10. С. 39-45.
16. Федоренко В. Л. Авторські ігрові проекти: навч.-метод. посібник. Київ: СПД Богданова А. М., 2007. 224 с.
17. Щербатюк В. Творчі завдання на заняттях із літературознавчих дисциплін як засіб розвитку креативності майбутніх учителів-словесників. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*: збірник наукових праць. Вип. 5. Ч. 1. Слов'янськ: ДДПУ, 2017. С. 192-201.

Навчально-методичне видання

О. В. Пуніна

Пошукові методи навчання і творчі роботи з
літературознавства: навчально-методичний каталог